

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ÖZGECİLİK
DAVRANIŞININ TRANSAKSIYONEL ANALİZ EGO
DURUMLARI VE YAŞAM DOYUMU BAĞLAMINDA
İNCELENMESİ**

**DURMUŞ ÜMMET
(Doktora Tezi)**

İSTANBUL – 2012

**T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı**

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ÖZGECİLİK
DAVRANIŞININ TRANSAKSİYONEL ANALİZ EGO
DURUMLARI VE YAŞAM DOYUMU BAĞLAMINDA
İNCELENMESİ**

**DURMUŞ ÜMMET
(Doktora Tezi)**

**Danışman
Prof. Dr. Halil EKŞİ**

**2. Danışman
Yrd. Doç. Dr. Mustafa OTRAR**

İSTANBUL – 2012

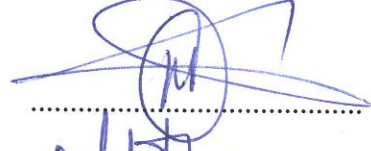
ONAY

T.C.
Marmara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE ÖZGECİLİK DAVRANIŞININ TRANSAKSİYONEL ANALİZ EGO DURUMLARI VE YAŞAM DOYUMU BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

DURMUŞ ÜMMET

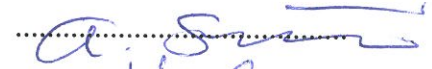
DANIŞMAN : Prof. Dr. Halil EKŞİ

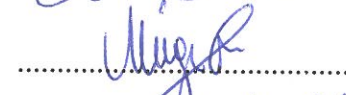
2. DANIŞMAN: Yrd. Doç. Dr. Mustafa OTRAR

JÜRİ ÜYESİ : Doç. Dr. Ahmet ŞİRİN

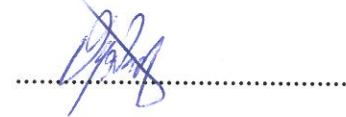
JÜRİ ÜYESİ : Yrd. Doç. Dr. Müge AKBAĞ

JÜRİ ÜYESİ : Yrd. Doç. Dr. Mustafa ÇAKIR

JÜRİ ÜYESİ : Yrd. Doç. Dr. Oya ONAT KOCABIYIK

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Doktora Tezi

İstanbul 2012

ÖZGEÇMİŞ

Doğum Yeri ve Tarihi: Kilis - 1980

Lise: Kilis Lisesi - 1997

Lisans: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı - 2003

Yüksek Lisans: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı - 2007

İş Deneyimi: Kilis Rehberlik ve Araştırma Merkezinde Psikolojik Danışman
2004 (6 Ay Süreyle)

Marmara Üniversitesi, Teknik Eğitim Fakültesi Eğitim Bölümü
Araştırma Görevlisi 2004 – 2012

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri
Bölümü Araştırma Görevlisi 2012 - Devam Ediyor

Askerlik Durumu: İzmir Hava Teknik Okullar Komutanlığı (Yedek Subay) 2007-
2008

Adres: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri
Bölümü Göztepe/İstanbul

e-mail: dummet@marmara.edu.tr

ÖNSÖZ

İnsanların psikolojik iyilik hallerini etkileyen birçok faktör olduğu açıktır, ancak sosyal bir varlık olan insanı yine en çok diğer insanlar etkiler. Bütün bir gün boyunca etkileşim içinde olduğumuz diğerlerine nasıl yaklaştığımız ve onların bize hangi tutumlarla yaklaştığı, o günümüzün ve toplamda yaşamımızın nasıl geçtiğini belirleyen önemli bir olgudur. Bireyler arası etkileşim, birinin diğerine yaklaşımı o kişinin karakter gelişimiyle, başka bir deyişle değerleri ile yakından ilişkilidir. Bir değer olarak ele alınabilecek özgecilik davranışı da, insanın diğerlerine karşılıksızca yaptığı yardım edici davranışlarıdır ve “birey” olmanın, “biz” olmanın önemli bir kriteridir.

Bu çalışmada da temel olarak, bir değer olarak ele alınan özgecilik davranışı üzerinde durulmuştur. Araştırma uzun ve zaman zaman da oldukça yorucu olan bir sürecin, emeğin sonucudur ama bu sonuca ulaşmada asla kendimi tek başıma hissetmedim. En başta konunun şekillenmesinde, araştırmanın ilerlemesinde ve sonuçlandırılmasında her zaman desteğini hissettiğim ve hem bilim insanlığı hem de kişiliği yönüyle örnek aldığım ve alacağım değerli hocam, tez danışmanın Prof. Dr. Halil EKŞİ'ye teşekkürlerimi sunuyorum. Araştırmada çetin bir yolculuk yaptığım ölçek geliştirme aşamasında ve tezin diğer uygulamaları sonucu yürüttüğüm istatistik çalışmalarında benden fikir ve geri bildirimlerini esirgemeyen ve böylece daha sağlam adımlar atmama neden olan ikinci tez danışmanın Sayın Yrd. Doç. Dr. Mustafa OTRAR'a, getirdiği birçok öneriyle, literatür desteğiyle, deneyimiyle ama en önemlisi de sıkıntılı zamanlarımda yanımda oluşuyla bendeki kıymeti çok ayrı olan hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Müge AKBAĞ'a minnetlerimi sunuyorum.

Bu süreçte yanımda olan başka hocalarım ve dostlarım da oldu. Teknik Eğitim Fakültesi'ndeki değerli hocalarımı ve öğrencilerimi de anmak istiyorum. Ayrıca beni bu günlere taşıyan aileme, birkaç satırda teşekkür etmek yetersiz kalacak çünkü yaşamıma en büyük özgeci değeri onlar kattı. Özellikle İstanbul'da lisans hayatımın başından beri abladan çok annem olan, canım ablam Fethiye Ümmet Okuyucu bu süreçte tarifsiz desteğini hiç esirgemedi. Son olarak adlarını dile getirmeden eksik hissedeceğim, kandan öte candan kardeşlerim, Murat Kelleci ve Bilal Ertanal'a da varlıkları ve destekleri için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Durmuş ÜMMET

ÖZET

İnsanların birbirlerini önemsemeleri, birbirlerinin acılarına, üzüntülerine, sevinçlerine kısacası yaşamlarına duyarlı olmaları ve birbirlerinden maddi ve manevi desteklerini esirgememeleri, bunu manevi bir haz dışında başka bir karşılık beklemeden yapmaları özgecilik olarak isimlendirilmektedir. Bireyin özgecilik davranışında bulunmasını olumlu ya da olumsuz yönde belirleyen bazı psikolojik, sosyolojik, ekonomik vb. etken söz konusudur.

Bu araştırmada, üniversite öğrencilerinin özgecilik davranışlarını, onların Transaksiyonel Analiz Ego durumları ve yaşam doyumları bağlamında incelemek amaç edinilmiştir. Ayrıca öğrencilerin özgecilik davranışlarının çeşitli demografik özelliklerine (Fakülte, cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, doğum sırası, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, ailenin algılanan çocuk yetiştirme tutumu ve yaşamın çoğunu geçirdiği yer) göre değişip değişmediği de araştırmada alt amaçları oluşturmuştur. Bu amaçlar doğrultusunda öncelikle Türk kültürüne uygun bir Özgecilik Davranışı Ölçeği geliştirilmiş ve daha sonra geliştirilen ölçekle beraber örneklemi oluşturan öğrencilere Kişisel Bilgi Formu, Transaksiyonel Analiz Ego Durumları Ölçeği ve Yaşam Doyumu Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın verileri, Marmara Üniversitesi'nin farklı yerleşkelerinde; Eğitim Fakülteleri (Atatürk Eğitim Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi), İlahiyat Fakültesi, Mühendislik Fakültesi ve Sağlık Alanları Fakültelerinde (Tıp Fakültesi, Diş Hekimliği Tıp Fakültesi, Eczacılık Tıp Fakültesi ve Hemşirelik Yüksekokulu) öğrenimine devam eden ve araştırmaya seçkisiz olarak dahil edilen 299'u bayan, 237'si erkek toplam 536 öğrenci üzerinden toplanmıştır.

Elde edilen bulgular incelendiğinde;

Öğrencilerin toplam özgecilik davranışında ve gönüllü faaliyetlere katılma, maddi yardım, fiziksel güce dayalı yardım, eğitim sürecinde yardım ve yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım alt boyut davranışlarında sadece TA (Transaksiyonel Analiz) Koruyucu Ebeveyn Ego Durumun pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordayıcı etkisinin olduğu; yaşam doyumu puanlarının pozitif yönde ve anlamlı düzeyde yordayıcı etkisinin olduğu; Koruyucu Ebeveyn Ego Durumunun, yaşam doyumuyla ile beraber toplam özgecilik davranışını ve tüm alt boyut davranışlarını anlamlı düzeyde yordadığı;

Öğrencilerin bağımsız değişkenlerine göre; özgecilik toplam ve tüm alt boyut davranışlarına anlamlı düzeyde en fazla İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin sahip olduğu; kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla özgeci olduğu, 5 ve daha fazla kardeşe sahip olanların özgecilik davranışı ölçeğindeki ifadelerle ilgili en fazla olumlu görüş beyan ettikleri, ortanca çocuk olanların daha fazla özgecilik davranışına sahip oldukları, ebeveynin eğitim durumu düştükçe çocuklarının özgecilik davranışı düzeyinin arttığı, küçük yerleşim birimlerinde büyümüş olanların özgecilik davranışı ölçeğindeki ifadelerle daha fazla olumlu görüş ifade ettikleri ve yaş ve ailenin algılanan çocuk yetiştirme tutumu değişkenlerinin özgecilik davranışında ayırt edici değişkenler olmadıkları bulgularına ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgular literatür bilgisi ve konuyla ilgili yapılan diğer araştırmalar bağlamında incelenmiş ve tutarlı olan ve bazı tutarlı olmayan bulgulara ulaşılmıştır. Koruyucu Ebeveyn Ego durumunun değerlerin kaynağı olduğu ve bu ego durumu baskın bireylerin yardımseverlik gibi davranışları daha fazla sergiledikleri, yaşamdan alınan doyum arttıkça bireyin yardım edici çeşitli davranışlarında da artış olduğu araştırmalarca desteklenmektedir. İlahiyat fakültesi öğrencilerinin dinin etkisi bağlamında düşünüldüğünde, bayanların cinsiyet rolleri bağlamında tartışıldığında, çok kardeşe sahip olanların sosyalleşme bağlamında ele alındığında ve küçük yerleşim birimlerinde büyümüş olmanın toplumsal destek bağlamında incelendiğinde daha özgeci olmalarının beklenir bulgular olduğu ileri sürülmüştür. Son olarak araştırmada, elde edilen sonuçlar ışığında çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Değer, Olumlu Sosyal Davranış, Özgecilik, TA Ego Durumları, Yaşam Doyumu.

ABSTRACT

Altruism is defined as people's caring each other, being sensitive to their sadness, pains happiness- namely their lives- and their acting all these with no thought of personal gain but for love. There are some certain psychological, sociological, economical factors which affect individuals' altruistic behaviour positively or negatively.

This thesis documents altruistic behaviours of university students within the context of their state of Transactional Ego Analysis and life satisfactions. Besides, whether altruistic behaviours of students have changed or not according to various demographical features (faculty, gender, age, number of siblings, birth order, parents' educational backgrounds, attitude of parents about child raise and places they spend their lives most) has been the subgoals of this study. Altruistic Behaviour Scale has been developed in accordance with these goals and Personal Information Form, TA Ego State Scale and Life Satisfaction Scale were applied to students who form the sample. Datum were collected from 299 female and 237 male students, total 536, randomly included to the study, still proceeding their academic lives, at the different faculties of Marmara University- Faculties of Education (Ataturk Education Faculty and Technical Education Faculty, Theology Faculty, Faculty of Engineering and Faculty of Medical Sciences (Medicine Faculty, Dental Faculty, Pharmacy Faculty, Nursing Care).

When datum collected are analyzed;

Total altruistic behaviours of students and voluntariness of students, financial aid, physical help, help in education life and the help resulted from intimate have caused a positive effect and suggestive predictor on TA Protective Parent Ego State; Life satisfaction points of students have a positive effect and suggestive predictor on total altruistic behaviours of students and on financial aid, physical help, help in education life and the help resulted from intimate of students; Protective Parent Ego State has positively predicted total altruistic behaviours of students and all sub-dimensional behaviours together with life satisfaction; Students of Faculty of Theology have the most suggestive total altruistic and all sub-dimensional behaviours; Female students have the most suggestive total altruistic and all sub-dimensional behaviours (financial aid and physical help are not included); Total altruistic and all sub-dimensional behaviours have not altered; Students who have got 5 siblings or more have the most

suggestive total altruistic and all sub-dimensional behaviours; Students who are children in the middle have the most suggestive total altruistic behaviours and the sub-dimensional behaviour of physical help and help old/sick people; Students whose mothers are illiterate or elementary school graduate have the most suggestive total altruistic and sub-dimensional behaviours on traumatic situations, and students whose mothers are illiterate and elementary school graduate have the most suggestive help old/sick people behaviour and the sub-dimensional behaviours on physical help successively; Students whose fathers are literate have the most suggestive behavior of help within the period of study; The altruistic behaviours and sub-dimensional behaviours have not altered; Students who spend most of their lives in the country have only the physical help behaviour at the most suggestive level.

Findings collected have been analyzed within the context of literature and other researches related to the study; and consistent findings and some inconsistent findings have been reached. Protective Parent Ego state has been found the source of the figures and that the individuals with these dominant ego states perform the behaviours as being cooperative more, and as life satisfaction rises, individuals' being cooperative rises with it, is supported with the researches. Student of Faculty of Theology when religion, women's sex roles, one's having sibling a lot, being sociable and the ones', having grown up in towns, social support are taken into consideration have been suggested to be found to be more altruist. In this thesis, some suggestions have been put forward to as a result of findings.

Key Words: Value, Prosocial Behavior, Altruism, TA Ego States, Life Satisfaction.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ONAY	i
ÖZGEÇMİŞ	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xxvi
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Amaç	11
1.2.1. Alt Problemler	11
1.3. Önem	12
1.4. Sayıtlılar	13
1.5. Sınırlılıklar	13
1.6. Tanımlar	14
1.7. Kısaltmalar	15
BÖLÜM II: İLGİLİ ALANYAZIN	16
2.1. KAVRAM OLARAK ÖZGECİLİK (ALTRUİZM) VE ÖZGECİLİKLE İLGİLİ KAVRAMLAR	16
2.1.1. DEĞER KAVRAMI	19
2.1.2. OLUMLU SOSYAL DAVRANIŞ	22
2.2. ÖZGECİLİĞİN GELİŞİMİ	24
2.3. ÖZGECİLİKLE İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE	27
2.3.1. Psikanalitik Kuram Çerçevesinde Özgecilik	27
2.3.2. Sosyal Öğrenme Kuramı Çerçevesinde Özgecilik	28
2.3.3. Hümanistik Kuram Çerçevesinde Özgecilik	29
2.3.4. Bağlanma Kuramı Çerçevesinde Özgecilik	30
2.3.5. Ahlaki Gelişim Kuramları Bağlamında Özgecilik	32
2.3.5.1. Piaget'in Ahlaki Gelişim Kuramı	32
2.3.5.2. Kohlberg'in Ahlaki Gelişim Kuramı	33

2.4. ÖZGECİLİĞİN TARTIŞILDIĞI DİĞER BAĞLAMLAR.....	35
2.4.1. Özgecilik İle Din ve Kültür	35
2.4.2. Özgecilik İle Empati	37
2.4.3. Özgecilik ile Aile Ortamı	40
2.4.4. Özgecilik ile Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerini	41
2.4.5. Özgeciliğinin Biyolojik Yönü	43
2.4.6. Ekolojik Sistemde Özgecilik	43
2.5. TRANSAKSİYONEL ANALİZ KURAMI	45
2.5.1. Transaksiyonel Analiz’de Ego Durumları	46
2.5.1.1. Ego Durumlarının Analizi	47
2.5.1.2. Ebeveyn Ego Durumu	48
2.5.1.2.1. Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu	49
2.5.1.2.2. Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu	49
2.5.1.3. Yetişkin Ego Durumu	50
2.5.1.4. Çocuk Ego Durumu	50
2.5.1.4.1. Doğal Çocuk Ego Durumu	51
2.5.1.4.2. Uygulu Çocuk Ego Durumu	51
2.5.2. Ego Durumlarının Gelişimi	51
2.5.3. Egogram	52
2.6. YAŞAM DOYUMU	54
2.6.1. Yaşam Doyumunu İle İlgili Değişkenler	58
2.6.1.1. Demografik Özellikler	58
2.6.1.2. Din	58
2.6.1.3. Kişilik	60
2.6.1.4. Maddi Olanaklar	61
2.6.1.5. Ruhsal veya Fiziksel Problemler	61
2.7. TRANSAKSİYONEL ANALİZ KURAMI VE YAŞAM DOYUMU BAĞLAMINDA ÖZGECİLİK DAVRANIŞI.....	62
BÖLÜM III: YÖNTEM	68
3.1. Araştırma Yöntemi	68
3.2. Evren ve Örneklem	69
3.3. Veri Toplama Araçları	70
3.3.1. Özgecilik Ölçeği	70
3.3.1.1. Güvenirlik Analizleri	71

3.3.1.2. Geçerlik Analizleri	74
3.3.1.3. Kriter Geçerliği	82
3.3.2. Kişisel Bilgi Formu	85
3.3.3. Transaksiyonel Analiz Ego Durumları Ölçeği	85
3.3.4. Yaşam Doyumu Ölçeği	87
3.4. Verilerin Toplanması	87
3.5. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	88
BÖLÜM IV: BULGULAR	90
4.1. Grubun Genel Yapısına İlişkin Sonuçlar	92
4.2. Öğrencilerin Transaksiyonel Analiz Ego Durumlarının ve Yaşam Doyumlarının Özgeciler Davranışlarını Yordayıp Yordamadığına İlişkin Bulgular	98
4.4. Öğrencilerin Özgeciler Davranışlarının Bağımsız Değişkenlerine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek İçin Yapılan Analiz Sonuçları ...	117
4.4.1. Öğrenim Görülen Fakülte Değişkenine İlişkin Bulgular	117
4.4.2. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Bulgular	134
4.4.3. Yaş Değişkenine İlişkin Bulgular	135
4.4.4. Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Bulgular	144
4.4.5. Doğum Sırası Değişkenine İlişkin Bulgular	150
4.4.6. Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulgular	162
4.4.7. Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine İlişkin Bulgular	168
4.4.8. Ailenin Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumu Değişkenine İlişkin Bulgular	172
4.4.9. Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine İlişkin Bulgular	176
BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	186
5.1. SONUÇ.....	186
5.1.1. Üniversite Öğrencilerinin, TA Ego Durumlarının Özgeciler Davranışlarını (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Yordamasına İlişkin Sonuçlar	186
5.1.2. Üniversite Öğrencilerinin, Yaşam Doyumlarının Özgeciler Davranışlarını (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Yordamasına İlişkin Sonuçlar	187
5.1.3. Üniversite Öğrencilerinin, TA Ego Durumları (Koruyucu Ebevenyn Ego Durumu) İle Yaşam Doyumlarının Beraber Özgeciler Davranışlarını (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Yordamasına İlişkin Sonuçlar	187

5.1.4. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Öğrenim Görülen Fakülte Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına Dair Sonuçlar	188
5.1.5. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına Dair Sonuçlar	189
5.1.6. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Yaş Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına Dair Sonuçlar	190
5.1.7. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına Dair Sonuçlar	191
5.1.8. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına Dair Sonuçlar	191
5.1.9. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına Dair Sonuçlar	192
5.1.10. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına Dair Sonuçlar	193
5.1.11. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Ailenin Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına Dair Sonuçlar	194
5.1.12. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Yaşamın Çoğunu Geçirdikleri Yer Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına Dair Sonuçlar	195
5.2. TARTIŞMA	197
5.2.1. Üniversite Öğrencilerinin, TA Ego Durumlarının Özgecilik Davranışlarını (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Yordamasına İlişkin Tartışmalar	197
5.2.2. Üniversite Öğrencilerinin, Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışlarını (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Yordamasına İlişkin Tartışmalar	198
5.2.3. Üniversite Öğrencilerinin, TA Ego Durumları (Koruyucu Ebevenyn Ego Durumu) İle Yaşam Doyumlarının Beraber Özgecilik Davranışlarını (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Yordamasına İlişkin Tartışmalar	200
5.2.4. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Öğrenim Görülen Fakülte Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına Dair Tartışmalar	201

5.2.5. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Dair Tartışmalar ...	203
5.2.6. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Yaş Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Dair Tartışmalar	204
5.2.7. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Dair tartışmalar	205
5.2.8. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Dair Tartışmalar	206
5.2.9. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Dair Tartışmalar	208
5.2.10. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Dair Tartışmalar	209
5.2.11. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Ailenin Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Dair Tartışmalar	210
5.2.12. Öğrencilerin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutlar) Yaşamın Çoğunu Geçirdikleri Yer Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Dair Tartışmalar	211
5.3. ÖNERİLER	219
KAYNAKLAR	222
EKLER	247

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1.	Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Yüksek Öğrenim Birimleri	71
Tablo 3.2.	KMO ve Bartlett's Testi Değerleri	75
Tablo 3.3.	Oluşan Faktörler ve Açıkladıkları Toplam Varyans Miktarları	77
Tablo 3.4.	Faktör Analizi Sonuçları	78
Tablo 3.5.	Faktör Analizi Sonucunda Belirlenen Alt Boyutlar ve Bu Boyutlardan Yük Alan Maddeler	79
Tablo 3.6.	Faktör Sonucunda Belirlenen Alt Boyutlar ve Bu Boyutlara Ait Güvenirlilik Katsayıları	80
Tablo 3.7.	Özgecılık Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki Korelatif İlişkiler	81
Tablo 4.1.	Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Fakülte Değişkenine Dair Dağılımları	92
Tablo 4.2.	Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımları	92
Tablo 4.3.	Öğrencilerin Yaş Değişkenine İlişkin Dağılımları	93
Tablo 4.4.	Öğrencilerin Kardeş Sayısı Değişkenine İlişkin Dağılımları	93
Tablo 4.5.	Öğrencilerin Doğum Sırası Değişkenine İlişkin Dağılımları	94
Tablo 4.6.	Öğrencilerin, Annelerinin Eğitim Düzeyine Dair Dağılımları	94
Tablo 4.7.	Öğrencilerin, Babalarının Eğitim Düzeyine Dair Dağılımları	95
Tablo 4.8.	Öğrencilerin, Ailelerinin Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumu Değişkenine Göre Dağılımları	95
Tablo 4.9.	Öğrencilerin, Yaşamlarının Büyük Çoğunluğunu Geçirdikleri Yere İlişkin Dağılımları	96
Tablo 4.10.	Öğrencilerin, Yaşam Doyumu Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Kategorilere Göre Dağılımları	96
Tablo 4.11.	Öğrencilerin, TA Ego Durumları Ölçeği'nden Aldıkları Puanların Kategorilere Göre Dağılımları	97
Tablo 4.12.	Özgecılık Davranışı Ölçeği'nin Alt Boyutlarına Ait Örneklem Sayısı, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve Standart Hata Değerleri	97
Tablo 4.13.	Özgecılık Davranışı Ölçeği Toplam ve Alt Boyutları ile Yaşam Doyumu ve TA Ego Durumları Arasındaki İlişkileri Belirlemek İçin Yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Hesabı Sonuçları	99
Tablo 4.14.	Üniversite Öğrencilerinin, TA Ego Durumlarının Toplam Özgecılık Davranışlarını Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	101

Tablo 4.15.	Üniversite Öğrencilerinin, TA Ego Durumlarının Özgecilik Davranışı <i>Gönüllü Faaliyetlere Katılma</i> Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	102
Tablo 4.16.	Üniversite Öğrencilerinin, TA Ego Durumlarının Özgecilik Davranışı <i>Maddi Yardım</i> Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	103
Tablo 4.17.	Üniversite Öğrencilerinin, TA Ego Durumlarının Özgecilik Davranışı <i>Travmatik Durumlarda Yardım</i> Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	103
Tablo 4.18.	Üniversite Öğrencilerinin, TA Ego Durumlarının Özgecilik Davranışı <i>Yaşlı/Hastalara Yardım</i> Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları	104
Tablo 4.19.	Üniversite Öğrencilerinin, TA Ego Durumlarının Özgecilik Davranışı <i>Fiziksel Güce Dayalı Yardım</i> Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	104
Tablo 4.20.	Üniversite Öğrencilerinin, TA Ego Durumlarının Özgecilik Davranışı <i>Eğitim Sürecinde Yardım</i> Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	105
Tablo 4.21.	Üniversite Öğrencilerinin, TA Ego Durumlarının Özgecilik Davranışı <i>Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım</i> Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	106
Tablo 4.22.	Üniversite Öğrencilerinin, Yaşam Doyumlarının Toplam Özgecilik Davranışı Puanlarını Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları	106
Tablo 4.23.	Üniversite Öğrencilerinin, Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı <i>Gönüllü Çalışmalara Katılma</i> Puanlarını Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları	107
Tablo 4.24.	Üniversite Öğrencilerinin, Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı <i>Maddi Yardım</i> Puanlarını Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları	107
Tablo 4.25.	Üniversite Öğrencilerinin, Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı <i>Travmatik Durumlarda Yardım</i> Puanlarını Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları ...	108
Tablo 4.26.	Üniversite Öğrencilerinin, Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı <i>Yaşlı/Hastalara Yardım</i> Puanlarını Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları	108
Tablo 4.27.	Üniversite Öğrencilerinin, Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı <i>Fiziksel Güce Dayalı Yardım</i> Puanlarını Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları	109
Tablo 4.28.	Üniversite Öğrencilerinin, Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı <i>Eğitim Sürecinde Yardım</i> Puanlarını Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları	109

Tablo 4.29.	Üniversite Öğrencilerinin, Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı <i>Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım</i> Puanlarını Yordamasına İlişkin Basit Regresyon Analizi Sonuçları	110
Tablo 4.30.	Üniversite Öğrencilerinin TA Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu ve Yaşam Doyumlarının Toplam Özgecilik Davranışlarını Yordamasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları	111
Tablo 4.31.	Üniversite Öğrencilerinin TA Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu ve Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı Gönüllü Çalışmalara Katılma Puanlarını Yordamasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları	112
Tablo 4.32.	Üniversite Öğrencilerinin TA Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu ve Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı Maddi Yardım Puanlarını Yordamasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları	113
Tablo 4.33.	Üniversite Öğrencilerinin TA Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu ve Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı Travmatik Durumlarda Yardım Puanlarını Yordamasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları	114
Tablo 4.34.	Üniversite Öğrencilerinin TA Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu ve Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı Yaşlı/Hastalara Yardım Puanlarını Yordamasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları	114
Tablo 4.35.	Üniversite Öğrencilerinin TA Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu ve Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı Fiziksel Güce Dayalı Yardım Puanlarını Yordamasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları	115
Tablo 4.36.	Üniversite Öğrencilerinin TA Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu ve Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı Eğitim Sürecinde Yardım Puanlarını Yordamasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları	116
Tablo 4.37.	Üniversite Öğrencilerinin TA Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu ve Yaşam Doyumlarının Özgecilik Davranışı Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Puanlarını Yordamasına İlişkin Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları	117
Tablo 4.38.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Toplam) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	118
Tablo 4.39.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Toplam) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	118
Tablo 4.40.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Toplam) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	118

Tablo 4.41.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecili Davranışlarının (Gönüllü Faaliyetlere Katılma Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	119
Tablo 4.42.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecili Davranışlarının (Gönüllü Faaliyetlere Katılma Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	120
Tablo 4.43.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecili Davranışlarının (Gönüllü Faaliyetlere Katılma Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	120
Tablo 4.44.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecili Davranışlarının (Maddi Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	121
Tablo 4.45.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecili Davranışlarının (Maddi Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	122
Tablo 4.46.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecili Davranışlarının (Maddi Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	122
Tablo 4.47.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecili Davranışlarının (Travmatik Durumlarda Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	123
Tablo 4.48.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecili Davranışlarının (Travmatik Durumlarda Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	124
Tablo 4.49.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecili Davranışlarının (Travmatik Durumlarda Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	124
Tablo 4.50.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecili Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yapılan Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	125

Tablo 4.51.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yapılan Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	126
Tablo 4.52.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yapılan Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	126
Tablo 4.53.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Fiziksel Güce Dayalı Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	127
Tablo 4.54.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Fiziksel Güce Dayalı Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	128
Tablo 4.55.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Fiziksel Güce Dayalı Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	128
Tablo 4.56.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Eğitim Sürecinde Yapılan Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	129
Tablo 4.57.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Eğitim Sürecinde Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	130
Tablo 4.58.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Eğitim Sürecinde Yapılan Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	130
Tablo 4.59.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	131
Tablo 4.60.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	132
Tablo 4.61.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Öğrenim Gördükleri Fakülteye Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	132

Tablo 4.62.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Toplam ve Tüm Alt Boyutları İle) Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	134
Tablo 4.63.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Toplam) Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	136
Tablo 4.64.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Toplam) Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	136
Tablo 4.65.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Gönüllü Faaliyetlere Katılma Alt Boyutu) Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	137
Tablo 4.66.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Gönüllü Faaliyetlere Katılma Alt Boyutu) Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	137
Tablo 4.67.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Gönüllü Faaliyetlere Katılma Alt Boyutu) Yaşlarına Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	138
Tablo 4.68.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Maddi Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	138
Tablo 4.69.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Maddi Yardım Alt Boyutu) Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	139
Tablo 4.70.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Travmatik Durumlarda Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	139
Tablo 4.71.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Travmatik Durumlarda Yardım Alt Boyutu) Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	140
Tablo 4.72.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Yaşlı/Hastalara Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	140

Tablo 4.73.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yardım Alt Boyutu) Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	141
Tablo 4.74.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışı (Fiziksel Güce Dayalı Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	141
Tablo 4.75.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Fiziksel Güce Dayalı Yardım Alt Boyutu) Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	142
Tablo 4.76.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışı (Eğitim Sürecinde Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	142
Tablo 4.77.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Eğitim Sürecinde Yardım Yardım Alt Boyutu) Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	143
Tablo 4.78.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışı (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	143
Tablo 4.79.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Yaş Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	144
Tablo 4.80.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Toplam) Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili YapılanKruskal Wallis-H Testi Sonuçları	144
Tablo 4.81.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Gönüllü Faaliyetlere Katılma Alt Boyutu) Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	145
Tablo 4.82.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Maddi Yardım Alt Boyutu) Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	146
Tablo 4.83.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Travmatik Durumlarda Yardım Alt Boyutu) Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	146

Tablo 4.84.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yardım Alt Boyutu) Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	147
Tablo 4.85.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Fiziksel Güce Dayalı Yardım Alt Boyutu) Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	148
Tablo 4.86.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Eğitim Sürecinde Yardım Alt Boyutu) Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	149
Tablo 4.87.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	150
Tablo 4.88.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Toplam) Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	151
Tablo 4.89.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Toplam) Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	151
Tablo 4.90.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Toplam) Doğum Sıralarına Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	152
Tablo 4.91.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Gönüllü Faaliyetlere Katılma Alt Boyutu) Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	152
Tablo 4.92.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Gönüllü Faaliyetlere Katılma Alt Boyutu) Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	153
Tablo 4.93.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Maddi Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	153
Tablo 4.94.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Maddi Yardım Alt Boyutu) Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	154

Tablo 4.95.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Travmatik Durumlarda Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	154
Tablo 4.96.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Travmatik Durumlarda Yardım Alt Boyutu) Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	155
Tablo 4.97.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Travmatik Durumlarda Yardım Alt Boyutu) Doğum Sıralarına Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları ...	155
Tablo 4.98.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Yaşlı/Hastalara Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	156
Tablo 4.99.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yardım Alt Boyutu) Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	156
Tablo 4.100.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yardım Alt Boyutu) Doğum Sıralarına Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	157
Tablo 4.101.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Fiziksel Güce Dayalı Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	158
Tablo 4.102.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yardım Alt Boyutu) Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	158
Tablo 4.103.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Fiziksel Güce Dayalı Yardım Alt Boyutu) Doğum Sıralarına Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları ...	159
Tablo 4.104.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Eğitim Sürecinde Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	160
Tablo 4.105.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Eğitim Sürecinde Yardım Alt Boyutu) Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	160

Tablo 4.106.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	161
Tablo 4.107.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Doğum Sırası Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	161
Tablo 4.108.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Toplam) Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	162
Tablo 4.109.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Gönüllü Faaliyetlere Katılma Alt Boyutu) Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	163
Tablo 4.110.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Maddi Yardım Alt Boyutu) Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	163
Tablo 4.111.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Travmatik Durumlarda Yardım) Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	164
Tablo 4.112.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yardım) Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	165
Tablo 4.113.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Fiziksel Güce Dayalı Yardım) Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	166
Tablo 4.114.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Eğitim Sürecinde Yardım Alt Boyutu) Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	167
Tablo 4.115.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	167
Tablo 4.116.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Toplam) Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	168

Tablo 4.117.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Gönüllü Faaliyetlere Katılma Alt Boyutu) Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	169
Tablo 4.118.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Maddi Yardım Alt Boyutu) Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	169
Tablo 4.119.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Travmatik Durumlarda Yardım) Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	170
Tablo 4.120.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yardım) Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	170
Tablo 4.121.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Fiziksel Güce Dayalı Yardım) Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	171
Tablo 4.122.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Eğitim Sürecinde Yardım Alt Boyutu) Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	171
Tablo 4.123.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	172
Tablo 4.124.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Toplam) Ailenin Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	173
Tablo 4.125.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Gönüllü Faaliyetlere Katılma Alt Boyutu) Ailenin Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	173
Tablo 4.126.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Maddi Yardım Alt Boyutu) Ailenin Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	174
Tablo 4.127.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Travmatik Durumlarda Alt Boyutu) Ailenin Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	174

Tablo 4.128.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yardım Alt Boyutu) Ailenin Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	175
Tablo 4.129.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Fiziksel Güce Dayalı Yardım Alt Boyutu) Ailenin Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	175
Tablo 4.130.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Eğitim Sürecinde Yardım Alt Boyutu) Ailenin Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	176
Tablo 4.131.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Ailenin Algılanan Çocuk Yetiştirme Tutumu Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Kruskal Wallis-H Testi Sonuçları	177
Tablo 4.132.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışı (Toplam) Puanlarının Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	177
Tablo 4.132.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Toplam) Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	178
Tablo 4.133.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışı (Gönüllü Çalışmalara Katılma Alt Boyutu) Puanlarının Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	178
Tablo 4.134.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Gönüllü Çalışmalara Katılma Alt Boyutu) Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	179
Tablo 4.135.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışı (Maddi Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	179
Tablo 4.136.	Üniversite Öğrencilerinin Özgeciliik Davranışlarının (Maddi Yardım Alt Boyutu) Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	180

Tablo 4.137.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Travmatik Durumlarda Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	180
Tablo 4.138.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Travmatik Durumlarda Yardım Alt Boyutu) Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	181
Tablo 4.139.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Yaşlı/Hastalara Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	181
Tablo 4.140.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yardım Alt Boyutu) Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	182
Tablo 4.141.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Fiziksel Güce Dayalı Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	182
Tablo 4.142.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Fiziksel Güce Dayalı Yardım Alt Boyutu) Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	183
Tablo 4.143.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yaşlı/Hastalara Yardım Alt Boyutu) Doğum Sıralarına Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan <i>Scheffe Testi</i> Sonuçları	183
Tablo 4.144.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Eğitim Sürecinde Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları	184
Tablo 4.145.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Eğitim Sürecinde Yardım Alt Boyutu) Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	184
Tablo 4.146.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışı (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Puanlarının Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Sonuçları ...	185
Tablo 4.147.	Üniversite Öğrencilerinin Özgecilik Davranışlarının (Yakınlık Duygusundan Kaynaklanan Yardım Alt Boyutu) Yaşamının Çoğunu Geçirdiği Yer Değişkenine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları	185

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil-1:	Özgeciliğin Oluşumundaki Temel Arzu Süreci	25
Şekil-2:	“Özgecilik Acı Deneyimlerden Doğar”	26
Şekil-3:	Olumlu Sosyal Davranışların Yordanmasında Empati ve İlişkili Değişkenlerin Rolüne İlişkin Teorik Yapı	39
Şekil-4:	Kültürün Kadın ve Erkeklerde Görmek İsteddiği Nitelikler	42
Şekil-5:	(1): Yapısal Ego Durumu Analizi; (2): Fonksiyonel Ego Durumu Analizi	48
Şekil-6:	Çan Eğrisi Şeklindeki Egogram	53
Şekil-7:	Scree Sınaması	76

BÖLÜM I: GİRİŞ

Araştırmanın ilk bölümünde; araştırmanın ortaya çıkmasına zemin hazırlayan problem durumuna, araştırmanın amacına, önemine, sayıtlılarına, sınırlılıklarına ve araştırmada kullanılan temel kavramların tanımlamalarına yer verilmiştir.

1.1. PROBLEM DURUMU

İnsanoğlunun doğumdan ölümüne kadar diğerleri ile kurduğu her türlü etkileşim biçimi, onun öncelikle içinde doğduğu ailede ve daha sonra da sürekli münasebette bulunduğu çevresel birçok değişkenle şekillenmekte ve şekillenen bu etkileşim biçimi her bireyde, az ya da çok, farklı şekilde somutlaşarak diğerlerine yansımaktadır. Bu davranış farklılıklarının kaynağında birçok etken olduğu açıktır ancak bu etkenlerden en önemlilerinden biri olarak da karşımıza “değer” kavramı çıkmaktadır.

Birçok araştırmacı değer kavramını farklı şekillerde tanımlamaktadır. Schwartz (1992) değeri, insanların kendileri de dahil olmak üzere insanları ve olayları değerlendirmek, eylemlerini seçmek ve meşrulaştırmak için kullandıkları ölçütler olarak tanımlamıştır. Farklı kaynaklarda değer; bir toplum içinde veya bir inanç ve ideoloji içinde veya insanlar arasında kabul edilmiş, benimsenmiş ve yaşatılmakta olan toplumsal, ideolojik veya ilahi kaynaklı; kişiye ya da gruba yararlı, kişi veya grup için istenilir veya grup ya da kişi tarafından beğenilen her şey ya da bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inançları olarak tanımlanmaktadır (Çelikkaya, 1998; Fichter, 2011; Güngör, 1993).

Değer kavramının, anlamını felsefeye borçlu olduğu bilinmektedir. Alman metafizikçi W. Windelband, felsefeyi genel olarak bir “değer felsefesi” olarak görür ve tarihsel olayların yasalaştırılmayacağını, ancak değerlendirilebileceğini savunur. Ona göre, yapılabilecek değerlendirme de ancak insana göre olabilir. Zaten her yeniçağ, bir önceki çağın değerlerinden kurtulmak için yapılan bir mücadeleden ibarettir. Bu anlamda da insan hayatı, sürekli bir değerler hayatının mücadelesidir. Günümüzdeki değerle ilgili felsefi tartışmaların temelini 1890’lı yıllarda atıldığını söyleyebiliriz. Nietzsche, Scheler, Dupreel, Le Senne ve Polin gibi düşünürlerce de değer önemli sayılmış ve felsefelerinde önemli bir yer teşkil etmiştir. Bu düşünürlerin felsefelerinde salt değer, kendisinden çok, değer yargıları ve kuramları düzeyindeki konumu itibarıyla ön

plândadır. Nitekim Nietzsche, değerleri yaratanın ve değerleri koyanın insan olduğunu söyler. Kant'a göre de değer, öznenin tabiatının nesnelere zorla kabul ettirdiği bir zorluktan doğar. Bilginin değeri onun konusuna uygunluğu ile değil bizim için bir bilgi olmasını sağlayan öznel koşullarla gerçekleşmiştir. N. Hartmann da, değerlerin kendi başına var olduğunu, bunları insanın keşfettiğini ileri sürer (Beauchamp ve McCray, 2005; Leming, 1997; Özensel, 2003, s.218).

Değer, somut ya da soyut kavramların önemini belirtmeye yarayan soyut ölçü birimidir, canlı ve cansız varlıkların, olayların, olguların durumunu, önemini anlatan sözcüktür (Köknel, 2007). Değerler, toplumsal olarak neyin doğru olduğu hakkında paylaşılmış düşüncelerdir (Kornblum, 1994). Değerler insan davranışlarının incelenmesinde ve açıklanmasında, bir davranış biçimini diğerine tercih etmede önemli bir yere sahiptirler, ayrıca çeşitli insanları, insanlara ait olan özellikleri, istek ve niyetleri, davranışları değerlendirirken başvurduğu bir kriterdir (Dilmaç, 1999; Sarı, 2005). Açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, değerler insanlara doğruyu gösteren temel yapılardır ve bu temel yapılar toplumun dengesinin ve mutluluğunun vazgeçilmez unsurlarıdır.

Schwartz ve Bilsky'e (1987) göre, değerler inançlardır. Fakat bu inançlar, tümüyle nesnel, duygulardan arındırılmış fikirler şeklinde varlık göstermezler, etkinlik kazandıklarında duygularla iç içe geçerler. İnsan yaşamında ve dolayısıyla toplum sağlığında oldukça önemli bir kavram olan değerler, bireyde davranışa dönüştüğünde ve başkalarına yansıdığı anda anlam kazanır. İşte bireyin edindiği değerlerini davranışa dönüştürmesi de karşımıza olumlu sosyal davranış kavramını çıkarmaktadır.

Eisenberg ve Mussen'e (1989) göre olumlu sosyal davranış, bir başka kişi veya gruba yardım etmek için niyetli olarak yapılan gönüllü faaliyetler olarak tanımlanmıştır. Olumlu sosyal davranış (prosocial behavior) bütün toplumlarda önemsendiği için sosyalleşme sürecinin de en temel parçasını oluşturmaktadır. Bu nedenle olumlu sosyal davranışların incelenmesi hem toplumlar hem de bireyler için büyük önem taşır. Çocukların ve ergenlerin sosyal ve psikolojik doyumlarını etkileme işlevine sahip olumlu sosyal davranış becerilerinin geliştirilmesinde bu davranışları etkileyen faktörlerin belirlenmesi büyük bir önem taşımaktadır.

Olumlu sosyal davranışlar olarak nitelendirilen diğerlerini düşünme değeri, bireyin çevresiyle kurduğu etkileşim sonucu, özellikle aile ve okul çevresi, gelişen bir olgudur

(Haski, 2009). Carlo ve Randall (2001) alandaki kuramları ve araştırmaları inceleyerek olumlu sosyal davranışları dört kategoride toplamışlardır: Özgeci (altruistic), itaatkar (compliant), duygusal (emotional) ve kamusal (public). Özgeci olumlu sosyal davranış, başkalarına yardım etme olgusuyla tutarlı işselleştirilmiş norm ve ilkelere ek olarak sempati duygusundan kaynaklanan ve başkalarının ihtiyaçlarına ve iyiliklerine önem verme güdüsüyle sergilenen gönüllü yardım faaliyetleridir.

Türk Dil Kurumu Eēitim Terimleri Szlē zgeciliēi “ıkar gözetmeksizin başkalarının iyiliēi için özveride bulunmayı bir ilke olarak benimseyen ahlak tutum ve görüşü olduēunu ve her kişinin asıl ykmllēnn, kendisini başkalarına, topluma adanmak olduēu düşüncesine dayanan ve A. Comte ile H.Spencer’in temelini attıkları ahlak görüşü” olarak belirtilmiştir (TDK, 2008). Özgecilik kavramı, İngilizce’deki “altruism” szcēnn Türkçe’deki karřılıēı olup, bireyin bir gönüllü hizmet sunarken harcadıēı zamanı, maddi varlıkları ve enerjii hedef kitledeki diēer kişilerin içinde buldukları koşulları göz önünde bulundurarak harcamasını açıklar. Dini duygular, ahlaki duygular, iyilikseverlik gibi kavramlar kişinin toplumdaki diēer bireyleri düşünerek onlara gönüllü yardım edebilme konusunda güdü oluşturabilmekte ve “zgecilik” kavramı çerçevesinde incelenebilmektedir (Palaz ve Boz, 2008).

Mateer’e (1993) göre özgecilik, birinin diēerine iyilikle gerekleřtirdiēi, diēerlerine yarar saēlayan ve kişinin dıştan herhangi bir ödül beklemeksizin yaptıēı davranış olarak tanımlanmaktadır. Başaran’a (2000) göre özgecilik, karşılık beklemeden başkalarına iyilik yapmak, yardım etmek ve herhangi bir davranışı yaparken bunun başkalarına zarar verip vermeyeceēini, onların zp zmeyeceēini düşünmektir. Leeds (1963) zgeciliēi en azından bir kişiye yaralı olan, gönüllü gerçekleştirilen, kişinin hemen bir ödül elde etmesi beklentisiyle gdlenmeyen bir davranış olarak görür.

Tüm bu tanım ve açıklamalardan anlařıldıēı üzere; özgecilik yardım etme, sorumluluk üstlenme, baēıřta bulunma gibi birçok olumlu sosyal davranışı içermektedir. Ancak her olumlu sosyal davranışa özgeci davranış denilemez. Nitekim karşılık beklenilerek yapılan yardım, kar amacı düşünülerek yapılan iřbirliēi vb. birer olumlu sosyal davranış olmasına raēmen özgeci davranışlar deēillerdir, yani çıkar amaçlı yapılan yardım edici davranışlar karşı tarafa olumlu etkide bulunmuş olsa da özgeci davranış olarak

adlandırılmazlar (Akbaba, 1994; Boyd ve Fehr, 2003; Freedman, Gints, Bowles ve Gormley, 1996; Sears ve Carlsmith, 1993;).

Karşılıklı yardımlaşma ve paylaşma davranışı olarak somutlaşan değer “özgecilik” (altruism) olarak adlandırılmaktadır. Rushton (1980) özgeci kişinin, özgeci davranışla meşgul olmaya daha çok güdülendiğini, daha yüksek ve daha evrensel adalet ve sosyal sorumluluğun standartları ve bilgi ve yargı ve ahlaki mantığın tarzı ve/veya diğerlerinin acılarına ve duygularına daha fazla empati kurduğunu ve dünyayı kendi duygusal ve güdüsel bakış açısından görebildiğini belirtmektedir. Demerath (1987), 60’lı yıllarda Afrika kökenli Amerikalıların sivil haklarına yönelik aktif olarak çalışan beyaz öğrencilerin bir kısmı ile bir araştırma yürütmüştür. Bu insanları 20 yıl sonra, olumlu sosyal davranış uygulamalarıyla ilgilenmeyen yaşlılarıyla karşılaştırmış, gönüllü çalışmalarda bulunmuş olanların, çalışmamış olanlara oranla para toplama, para bağışı yapma, hayır kurumlarında gönüllü olarak çalışma gibi olumlu sosyal davranış uygulamalarına çok daha fazla dahil oldukları bulunmuştur.

Çocukta özgecilik davranışının gelişiminde iki önemli rolü okullar ve aile üstlenir. Temel insani değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek aile, toplum ve okulun başlıca misyonları arasındadır. Bu perspektiften hareketle okulların temel iki amacından bahsetmek yanlış olmaz: Akademik açıdan başarılı ve temel değerleri benimsemiş bireylerin yetiştirilmesi (Ekşi, 2003). Çocuklar okula başladıklarında okul öncesindeki yaşantılarından çok daha geniş çaplı farklı değerlerle karşı karşıya gelmektedirler. Bu süreçte okulun iki önemli rolü bulunmaktadır. Toplumda o anda geçerli bulunan değerlerin geliştirilmesi için hali hazırda başlamış olan süreçte çocukların değerlerinin yapılandırılması ve desteklenmesi; ikincisi ise bu değerleri kullanmaları için öğrencilere yardımcı olunmasıdır (Halstead ve Taylor, 2000).

Olumlu sosyal davranışların kazanılmasında, çocukların yetiştiği aile yapısı, içinde yaşadığı kültürel faktörler gibi bireysel farklılıklar da oldukça etkili olmaktadır (Özabacı, 2006). Aile çocukların hayatındaki ilk ve en önemli sosyalleşme yeridir. Araştırmalar, aileyi kişinin ikinci doğumu, sosyal-kültürel doğumunu yaptığı yer olarak göstermektedir. Sosyalleşmede ailenin önemi o kadar büyüktür ki, birçok araştırmacı sosyalleşmeyi ailedeki ve aile dışındaki olarak ikiye ayırır; bu, birincil ve ikincil sosyalleşme olarak da söylenir. Birincil sosyalleşme genellikle küçük çocukların aile

içindeki sosyalleşmesi olarak ele alınırken, ikincil sosyalleşmenin büyük çocukluk ve gençlik dönemi arkadaş grupları içinde, okulda, meslekte, kitle iletişim araçlarının etkisindeki sosyalleşme olarak alt bölümlere ayrıldığı görülmektedir (Ergün, 1995).

Aile içinde yetkeci (demokratik) tutumla yetişen çocukların olumlu sosyal davranışları daha sık kullandıkları, işbirlikçi oldukları birçok araştırmada ve ilgili literatürde belirtilmiştir. Bu çocukların arkadaş canlısı, işbirliği kurmaya yatkın, girişken, işbirlikçi olup, özgüven sahibi oldukları, akranları tarafından sevildikleri, çocukta karar alma, davranışlarının sonuçlarını kabullenme, sorumluluk alma gibi becerilerin geliştiği ve çocukların sosyal yeterliklerini, öz güvenlerini, empati becerilerini desteklediği ifade edilmektedir. (Hohmann ve Weikart, 2000; Kağıtçıbaşı, 1996; McGillicuddy-De Lisi ve De Lisi, 2007; Şendil, 2003).

Yapılan çeşitli araştırmalar incelendiğinde, özgecilik davranışının eğitim düzeyiyle ilişkili olduğu görülmektedir. Kişinin eğitim düzeyi yükseldikçe hayırseverlik, gönüllü faaliyetlere katılma, kan verme, organ bağışında bulunma gibi olumlu sosyal davranışlarının da arttığı ileri sürülmektedir (Bekkers ve Graff, 2005; Wilson ve Musick, 1997).

Özgecille yapılan çalışmalar incelendiğinde cinsiyetin de ayırt edici bir değişken olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmaların birçoğunda (Carlo, 2005; Haski, 2009; Karaca, Gündüz ve Aral, 2011; Rushton ve Deci, 1984; Whiting ve Edwards, 1988) kızların erkelere göre daha fazla başkalarını düşünme, yardım etme gibi özgecilik davranışlarına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Carlo (2005), kızların özellikle mutsuz, hayatı yolunda gitmeyen arkadaşlarına yönelik onları dinleme, teselli etme, olumsuz olan koşullarını değiştirebilmeye dönük mücadele etme gibi davranışları erkeklerden daha fazla ortaya koyduklarını söylemektedir.

Bireyde özgecilik davranışının oluşmasında; dini inançlar, ahlaki gelişim süreci ve kişilik yapısı da önemli olan diğer yapılardır. Dini inanç, insanın kendisi ve bütün kainat üzerinde hakimiyetini kabul ettiği, duyular üstü, yüce kudret ve kuvvet sahibi bir varlık ve bu varlıkla insan arasındaki ilişkileri düzenleyen bir takım esaslardır (Peker, 2008) Hiçbir din sadece bireylerin içinde yaşayan sübjektif bir tecrübe olarak kalmaz. Aksine somut bir şekil veya tavır haline dönüşerek objektifleşir. Dini tecrübeler, şartlara göre toplumsal bütünleşmeyi sağlamanın yanı sıra ihtilafları da azaltır. Dinler ahlâkî

değerleri, ahlâkî değerler de sosyal ve ekonomik hayatı şekillendirmektedir (Akyüz ve Ergün, 1995).

Özellikle ahlaki gelişim olarak kavramsallaşan olgu da, değerlerin edinilmesi, benimsenmesi ve davranışa dönüşmesinde sağlıklı atlatılması gereken bir gelişim sürecidir. Ünlü'nün (1990) Türkçe Sözlüğü'nde ahlak; bir toplum içinde kişilerin benimsedikleri, uymak zorunda buldukları davranış biçimleri ve kuralları olarak tanımlanır. Ahlak aile içinde gelişim aşamalarında öğrenilerek ve toplumsallaşma sürecinde iyice içselleştirilerek edinilen, yaşanan bir realitedir (Köylü, 2010; Yaran, 2010). Kohlberg'e göre ahlaki gelişim çocuğun çevresiyle kurduğu iletişimle bir süreç içinde gerçekleşir. Çocuk, kültür içinde kabul edilen iyi ve kötü ölçütlere göre davranır. Yapılan eylemin kişinin kendi içerisinde bir değer ölçüsü yoktur. Kohlberg'in ahlak gelişim evreleri anlayışı, bireylere ahlâkî değerlerin aile, din, hukuk ve ekonomi gibi sistemler içinde kazandırılacağını ortaya koymaktadır. Çocukların ahlâkî değerleri benimsemeleri ancak arkadaşları ve yetişkinlerle iletişime geçmek suretiyle mümkün olabilecektir.

Freud ahlak gelişimini id, ego ve süper ego ilişkilerindeki denge kavramına bağlamaktadır. İd (alt-benlik) kalıtsal olarak gelen, içgüdüleri de kapsayan ve doğuştan var olan psikolojik gizli güçlerin tümüdür. Ego (benlik); kişinin çevresi ile etkileşimi sonucu ortaya çıkan kişiliğin gerçekçi, uysal üyesi ve bilinç kısmıdır. Süper ego (üst-benlik); çocuğa ana baba tarafından aktarılan, ödül ve ceza uygulamaları ile pekiştirilen geleneksel değerlerin ve toplumun ülkelerinin içsel temsilcisidir ve değerler süperegodan beslenir (Burger, 2006; Geçtan, 2003; Kağıtçıbaşı, 1998, Kılavuz ve Türker, 2009, Senemoğlu, 2010).

Bir olumlu sosyal davranış olan yardım etme davranışında, özellikle de uzun süreli ve planlanmış yardım etme davranışında, bireyin kişilik yapısı oldukça önemli bir rol oynamaktadır (Graziano ve Eisenberg, 1997). Bireyin kişilik yapısını açıklayan önemli kuramlardan biri de Transaksiyonel Analiz Kuramıdır. Berne'e (1964) göre, her insanın kişiliği üç ego durumundan oluşmaktadır. Bunlar, Ebeveyn, Yetişkin ve Çocuk ego durumlarıdır. Kişiler belli durumlarda, bu ben durumlarından birisine uygun olarak davranımda bulunurlar. Örneğin, bir kişi bazen ana-babalar gibi düşünerek ve davranarak, bazen de yetişkin rolünde kalarak ya da çocuk rolüne girerek karşısındaki

kişiler ile iletişimde bulunur. TA kuramına göre, sağlıklı kişilerarası ilişki bu ben durumlarının her birinin duruma uygun kullanılabilmesiyle mümkün olabilmektedir. Her ben durumunun kendine özgü dili, tutumu, duygu ve davranışlar bulunmaktadır.

Berne'e (1964) göre ego durumlarının gelişimi şu şekilde olmaktadır: Bebek doğduğunda sadece doğuştan getirilen nörofizyolojik yapılara sahiptir. Emme gibi ritmik etkinlikler çocuk ego durumunun, ilk koordine hareketler yetişkin ego durumunun ve dış güçler tarafından ilk koşullanma belirtileri ebeveyn ego durumunun yani kişiliğin ilk yapılarını oluşturur. Berne, ego durumlarının gelişiminde bu üç unsurun altı haftanın sonunda oluşturulduğunu ileri sürer. Altıncı ve sekizinci aylar arasında bu yapılar bütünleşir. Daha sonra çocuk kendisini annesinden ayrı bir birey olarak yaşamaya ve dış dünya ile ilişkisinde kendi aklını kullanmaya başlar. Çocuk, ebeveynlerin ona getirdiği sınırlamalara tepkide buldukça üç yaşından itibaren de ebeveyn egosunu geliştirir. On iki yaşına geldiğinde ise bu üç ayrı ego durumu işlevsel hale gelir.

Çocuk Ego Durumu, bireyin çocukluğunda yaşadığı tüm yaşantıları içermektedir. Her bireyin içinde bir zamanlar çocukluğunda olduğu gibi hisseden, davranan, düşünen bir yönü vardır. Eric Bern: "Her kişi içinde küçük bir kız ya da oğlan taşır" demektedir. Çocuk ego durumunda sezgi, yaratıcılık, kendiliğinden dürtü ve eğlence yerleşik özelliklerdir. Doğal Çocuk Ego Durumu bireyin toplumsallaşmamış yönüdür ve hiç kimseye aldırmaşızın olduğu gibi davranır. Uygulu Çocuk Durumu ise, doğal çocuğun eğilimlerinin değişkenliğini sergileyen bölümdür. Doğal dürtülerin bu uyarlamaları deneyimlere, eğitime ve en önemlisi de üzerinde etkili olmuş kişilerin isteklerine tepki olarak ortaya çıkar. Çocuk bu etkenlerle doğal dürtülerini benimser, kabul eder ve uygular (Aşılı, 2001; Jongeward ve James, 1993).

Yetişkin Ego Durumu ise, gerçekleri deneyden geçirme ve olasılıkları değerlendirme görevleri, başarısızlık ve pişmanlık olasılıklarını en aza indirmeye ve yaratıcı başarı olasılığını artırmaya yardımcı olan kişilik yönüdür. Akli başında bir insan olarak kullanılan tüm gerçeği test etme ve problem çözme becerileri burada toplanmaktadır. Yetişkin ego durumunda sadece çevredeki gerçeğin test edilmesi değil, ayrıca kendi ebeveyn ve çocuk ego durumunun içeriğinin akli başında bir insan olarak değerlendirilmesi de yer alır (Akkoyun, 1995; Jongeward ve James, 1993).

Ebeveyn Ego Durumu, bireyin yaşamında karşılaştığı ebeveyn (anne, baba vs.) figürlerinin duygu, düşünce ve davranış örüntüleri takımıdır. Bizim yaşamla baş etmek üzere başkalarından ödünç aldığımız duygu düşünce ve davranışlardır. Eleştirel Ebeveyn Ego Durumu, benliğin diğer insanlara nasıl davranmaları gerektiği konusunda öğütler, emirler veren kısmıdır. Bu ego durumunu kullanan kimseler inatçı, güçlü, aşırı koruyucu, ilkeli, cezalandırıcı ve görev yükleyicidir. Koruyucu Ebeveyn Ego Durumu ise fonksiyonel analizde, ilgili, özen gösterici, bağışlayıcı, destekleyici, izin verici, koruyucu, özverili ego durumudur ve kişiliğin içindeki yardım etme, kendini adama, başkalarını düşünme gibi değerler bu ego durumunda barınır (Akkoyun, 1995; Dusay, 1977; Karahan ve Sardoğan, 2004).

Kişinin özgecilik davranışında değinilmesi gereken bir diğer konu da yaşam doyumudur. Bireyin diğerleri ile kurduğu ilişkilerin; onun yaşamdan aldığı doyumla veya yaşamdan aldığı doyum ile etrafındaki başkalarıyla kurduğu iletişimin karşılıklı etkileşim içinde olduğu düşüncesi araştırmada öne çıkan diğer problemdir. Yaşamdan alınan doyumun bireyin olumlu sosyal davranışlarını arttırdığı veya diğerleri için çaba göstermenin, başkalarının hayatlarına katkılar sağlamanın ve bunları herhangi bir çıkar elde etmek için yapmamanın bireyin memnuniyet duygusunu artırdığı düşünülmektedir.

İlk kez 1961 yılında Neugarten tarafından ortaya atılan yaşam doyum kavramı, bir insanın beklentileriyle (ne istediği), elinde olanların (neye sahip olduğu) karşılaştırmasıyla elde edilen durum ya da sonuçtur ve yaşamın geneline ilişkin bilişsel yargılamaları, değerlendirmeleri kapsamaktadır (Özer ve Karabulut, 2003; Yetim, 2001). Yaşam doyum bireyin ruh sağlığını ve toplumsal ilişkilerini etkileyen en önemli etmenlerden biridir. Yaşam doyumunu tanımlamak için önce "doyum" kavramının açıklanması uygun olacaktır. Doyum, beklentilerin, gereksinimlerin, istek ve dileklerin karşılanmasıdır. "Yaşam doyum" ise, bir insanın beklentileriyle (ne istediği), elinde olanların (neye sahip olduğu) karşılaştırılmasıyla elde edilen durum ya da sonuçtu. Diğer bir deyişle kişinin beklentilerinin, gerçek durumla kıyaslanmasıyla ortaya çıkan sonucu gösterir. Yaşam doyum, genel olarak kişinin tüm yaşamını ve bu yaşamın çeşitli boyutlarını içerir. Yaşam doyum denildiğinde, belirli bir duruma ilişkin doyum değil, genel olarak tüm yaşantıdaki doyum anlaşılır (Diener, 1984; Neugarten, 1961).

Yapılan çalışmalarda öznel iyi oluşun bilişsel yönü olan yaşam doyumunun günlük yaşamdaki engellenmeler, maddi durum, yaşam olayları, bireysel hedefler ve kişilik özellikleri gibi etkenlerle belirlendiğini ortaya koyulmuştur. Ayrıca bireysel ve kültürel değer sistemleri de yaşam doyumunu ile yakından ilişkilidir. Yaşamın genelindeki olumlu duygulanım, doyum, kendini adayabilme, bağlanma ve yaşam anlamını beraberinde getirir (Diener ve Seligman 2004; Rask, Astedt-Kurki ve Laippala, 2002).

Yaşam doyumunda etkili olan faktörlerden biri de dini inançlardır. Bir dine inanma nasıl insanın doğasında yer alıyorsa, inandığı dinin ona mutluluğu getireceği düşüncesine sahip olmak da kişilerin zihninde yer alabilir. Bu durumda din ile mutluluk arasında anlamlı bir ilişkinin var olduğu söylenilebilir. Dinden etkilenen düşünce biçimleri bireylerin duygularına yön verebilmekte, iyi olma düzeylerini etkileyebilmektedir. Dinsel yaşantılar günlük yaşamda karşılaşılan olayların kabul edilmesini sağlayarak, benzer değerlere sahip insanları bir araya getirerek öznel iyi olmayı olumlu yönde etkilemektedir. Dine bağlanma ve inanmanın insanın kendisini daha huzurlu ve mutlu hissetmesinde ve hayatını bir bütün olarak anlamlandırmasında olumlu etkilerinin olduğu vurgulanmaktadır (Acaboğa, 2007; Çağrııcı, 2006; Çankaya, 2005; Çapçioğlu ve Bilgin, 2012). Ayrıca daha önce de değinildiği gibi, din değerlerin dolayısıyla olumlu sosyal davranışların oluşmasında etkili olan bir faktördür.

Çocuk ve ergenlerdeki yaşam doyumunu düzeyi düştükçe dışa dönüklük, içsel kontrol odağı, benlik kavramı, aktif başa çıkma ve prososyal davranışların azaldığı; bağımlılık yapıcı madde kullanımı ve psikopatolojik davranışların da arttığı rapor edilmektedir (Huebner, 2004'den aktaran; Çivitçi, 2007). Yaşam doyumunu ile ilgili yapılan çalışmalar cinsiyetin, ırkın ve gelir durumunun yaşam doyumunu ve mutluluğu yordamada hemen hemen hiçbir etkiye sahip olmadığını, psikolojik değişkenlerin örneğin kişisel eğilimlerin, yakın ilişkilerin ve kültürün yaşam doyumunu açıklamada daha fazla etkiye sahip olduğunu göstermektedir (Myers ve Diener, 1995).

Seligman ve Mather'e (2002) göre; özgecilik ve yaşamdan alınan doyum arasında karşılıklı bir belirleyicilik vardır. Araştırmalarında, özgeciliğin mi yaşam doyumunu getirdiği yoksa daha mutlu olmanın mı diğerlerini düşünme davranışına sevk ettiği inceleme konusu olmuş ve görüşme yapılan üniversite öğrencilerinin bir kısmı yardım ettikçe kendilerini daha mutlu hissettiklerini, bir kısmı ise ne kadar mutlu hissederlerse

o kadar yardım etmeye dönük davranışlar sergilediklerini ifade etmişlerdir. Seligman ve Mather psikolojide katı neden-sonuç ilişkilerinin kurulamayacağını ortaya koymuşlardır. Çünkü insan davranışları oldukça karmaşıktır ve hangi faktörün hangisinden etkilendiği gibi katı bir determinizm insan doğasını anlamakta sığ kalır. Time Dergisi (Ocak 2005 sayısı) okuyucuları ile yaptığı bir ankette onlara yaşamdan aldıkları doyum kaynaklarını sormuş ve okuyucularının “başkalarının hayatlarına olumlu katkılar yapmak” cevabını %75 oranında işaretledikleri görülmüştür.

Carlson ve Miller da (1987) yapmış oldukları araştırmalarında, 21 üniversite öğrencisine hangi duygu durumunda daha çok yardım edici davranış sergilediklerini sormuşlar ve “kızgın”, “mutsuz” ve “mutlu” duygu durumları içinde en fazla katılımcıların “mutlu” olduklarında yardım etme davranışında bulduklarını belirlemişlerdir. Lacerata ve Macis de (2008) kan bağışında bulunan gönüllülerle yaptıkları nitel araştırmalarında, katılımcılara gönüllü davranışları en çok ne zaman yaptıklarını sormuşlar ve en sık yanıt olarak, kendilerini maddi ve manevi olarak huzurlu hissettiklerinde olumlu sosyal davranışlar sergilediklerine yönelik yanıtlar almışlardır. Colarelli (2009) şizoid kişilik bozukluğu olan, şizofren, fiziksel rahatsızlığı olan ve herhangi bir psikolojik veya fiziksel problemi olmayan kişilerle yaptığı araştırmada da en özgeci grubun herhangi bir problemi olmayan kişiler olduğunu bildirmektedir.

İnsanın başkaları ile geliştirdiği sağlıklı etkileşim ve bu etkileşimden aldığı geri bildirimler onun yaşamını algılayışını da etkileyen önemli bir durumdur. Birey özgeci davranışlar sergilediği zaman bu davranışının muhatabı olan diğer bireylerden ve toplumdaki daha fazla kabul görmekte ve kendini bu aidiyet duygusuyla daha mutlu hissetmekte başka bir deyişle yaşamdan daha çok doyum almaktadır. Aynı zamanda birey başkalarının hayatına dönük olumlu sosyal davranışları da en çok yaşamdan doyum aldığı zaman sergilemektedir.

Bireyin diğerleriyle kurduğu iletişim onun kişiliğinin yansıması olarak değerlendirilebilir. İnsanlara yönelik tavır ve davranışlarımızda, çocukluktan itibaren içinde yetiştiğimiz aile ve dolayısıyla kültürün öğretilerini yok saymak mümkün değildir. Her insan kendi kültürünün eseridir ve başka bir kültürün öğretileri ya da söylemleri ile açıklanamaz. Bu bağlamda, bu araştırmada Türk kültürüne uygun bir

Özgeciler Davranışı Ölçeği geliştirilmiş ve geliştirilen ölçekle, öğrencilerin özgeciler davranışları, Transaksiyonel Ego Durumları ve yaşam doyumları bağlamında incelenmiştir. Sonuç olarak araştırmanın problem cümlesi, “Üniversite Öğrencilerinin Transaksiyonel Ego Durumları ve Yaşam Doyumları Özgeciler Davranışlarını Yordamakta mıdır?” şeklinde oluşmuştur.

1.2. AMAÇ

Bu araştırma birbirini tamamlayan iki çalışmadan oluşmuştur. İlk olarak, üniversite öğrencilerinin özgeciler davranışlarını ortaya koymak için Türk kültürüne uygun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir. İkinci aşamada, üniversite öğrencilerinin özgeciler davranışları, Transaksiyonel Ego Durumları ve yaşam doyumları bağlamında incelenmiştir. Çalışma kapsamında ayrıca üniversite öğrencilerinin özgeciler davranışları; öğrenim gördükleri fakülteleri, cinsiyetleri, yaşları, kardeş sayıları, doğum sıraları ve anne babalarının eğitim durumu, ailenin algılanan çocuk yetiştirme tutumu ve yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yer değişkenlerine göre de ele alınmıştır. Bu genel amaçlar çerçevesinde araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

1.2.1. Alt Problemler

Bu çalışmada üniversite öğrencilerinin özgeciler davranışlarının Transaksiyonel ego durumları ve yaşam doyumları bağlamında incelenmiştir. Bunun yanı sıra üniversite öğrencilerinin özgeciler davranışları bazı sosyo-demografik değişkenleri kapsamında da ele alınmıştır. Araştırmanın ikinci bölümünü oluşturan bu çalışma çerçevesinde aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Üniversite öğrencilerinin Transaksiyonel Analiz Ego Durumları özgeciler davranışı puanlarını (toplam ve gönüllü faaliyetlere katılım, maddi yardım, travmatik durumlarda yardım, yaşlı/hastalara yardım, fiziksel güce dayalı yardım, eğitim sürecinde yardım, yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım alt boyutları ile) yordamakta mıdır?
2. Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu puanları özgeciler davranışı puanlarını (toplam ve gönüllü faaliyetlere katılım, maddi yardım, travmatik durumlarda yardım, yaşlı/hastalara yardım, fiziksel güce dayalı yardım, eğitim sürecinde yardım, yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım alt boyutları ile) yordamakta mıdır?

3. Üniversite öğrencilerinin TA Ego Durumları ve yaşam doyumu puanları beraber özgecilik davranışı puanlarını (toplam ve gönüllü faaliyetlere katılım, maddi yardım, travmatik durumlarda yardım, yaşlı/hastalara yardım, fiziksel güce dayalı yardım, eğitim sürecinde yardım, yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım alt boyutları ile) yordamakta mıdır?
4. Üniversite öğrencilerinin özgecilik davranışları (toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) öğrenim gördükleri fakülteye göre farklılaşmakta mıdır?
5. Üniversite öğrencilerinin özgecilik davranışları (toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Üniversite öğrencilerinin özgecilik davranışları (toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
7. Üniversite öğrencilerinin özgecilik davranışları (toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) kardeş sayılarına göre farklılaşmakta mıdır?
8. Üniversite öğrencilerinin özgecilik davranışları (toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) doğum sıralarına göre farklılaşmakta mıdır?
9. Üniversite öğrencilerinin özgecilik davranışları (toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) annelerinin eğitim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
10. Üniversite öğrencilerinin özgecilik davranışları (toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) babalarının eğitim durumlarına göre farklılaşmakta mıdır?
11. Üniversite öğrencilerinin özgecilik davranışları (toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) ailenin algılanan çocuk yetiştirme biçimine göre farklılaşmakta mıdır?
12. Üniversite öğrencilerinin özgecilik davranışları (toplam ve tüm alt boyutlar bağlamında) yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yere göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. ÖNEM

Toplumun sağlıklı bir şekilde devamı, toplumu oluşturan bireylerin birbirleriyle kurdukları iletişim ve etkileşim tarzına bağlıdır. Kişiler arasında uyum söz konusu ise toplumsal yapı da uyumlu bir şekilde devam eder ve bu olumlu yapı tek tek bireylerin psikolojik yapılarını da istenen yönde etkiler ya da genel psikolojik yapıları bu uyumda